

ELŐSZÓ.

Az egységes magyar gyorsírásnak a középiskolákban kötelező rendes tárgyá váló tétele és az egységes magyar gyorsírás alapokmányának 1932. július hó 12-én kelt kiegészítései és módosításai következtében új gyorsírási tankönyv kiadása vált szükségessé. Amikor a *Szent István-Társulat* megtisztelő kérésére ennek az új gyorsírási tankönyvnek megírására vállalkoztam, szemem előtt az egységes magyar gyorsírásnak egy olyan, *kimondottan tankönyvszerű feldolgozása* lebegett, amelynek segítségével nemcsak a gyorsírás-elméleti képzettséggel rendelkező egyének sajátíthatják el játszói könnyedséggel ezt a kiváló gyorsírási rendszert, hanem lehetővé teszi, hogy a kötelező tanítás keretében az esetleges betegségek miatt mutatkozó hiányokat még az elégséges előmenetelű tanulók is minden különösebb nehézség nélkül maguktól is pótolhassák. Ez a magyarázata annak, hogy könyvem az anyag beosztása és feldolgozása tekintetében lényegesen különbözik az egységes magyar gyorsírás eddig megjelent tankönyveitől.

Az anyagot úgy osztottam be, hogy minden egyes leckére két órát, egy ú. n. elméleti és egy gyakorlati órát számítva is bőven maradjon idő az összefoglaló ismétlésekre és a tantervben előírt követelmények eléréséhez szükséges kellő gyakorlásra. Minden lecke az *olvasási gyakorlaton kívül iskolai gyakorlatot és házi feladatokat is* tartalmaz. Az iskolai gyakorlatoknak az a céljuk, hogy azoknak a táblára iratásával még az órán meg lehessen győződni arról, hogy a tanulók a bemutatott új jelölési módokat megértették-e és helyesen alkalmazzák-e. A házi feladatok rendszeresítése és az eddigi sablonos, egyszerűen csak mechanizáló eljárástól merőben eltérő módszeres feldolgozása a tanulók otthoni munkájának tudatosabbá és eredményesebbé tételét célozza.

Az olvasási gyakorlatok anyagának összeállításánál két szempont vezetett. Egyrészt *Wagner József dr.* egyetemi lektor felfogásához híven «az összefüggéstelen mondatok tarka halmaza helyett» az összefüggő szövegeket részesítettem előnyben. Másrészt pedig arra törekedtem, hogy a szövegek nevelő hatásuk mellett a tanulók szellemi látókörének fejlesztéséhez is hozzájáruljanak.

Hogy a magam elé tűzött célokat mennyire sikerült könyvemben megvalósítanom, annak eldöntése mt. tanártársaim jóindulatú ítéletére tartozik. Azonban, hogy ennyire is sikerült, ezért a legőszintébb köszönettel és hálával tartozom *Traeger Ernő dr.* ő méltóságának, a gyorsírási ügyek magyar királyi kormánybiztosának. *Traeger Ernő dr.* ő méltósága ugyanis a legnagyobb készséggel és lekötelező szívességgel bocsátotta rendelkezésemre mindazt az anyagot, amire a munka haladéktalan megindításához és zavartalan, fennakadás nélküli folytatásához szükségem volt. Másrészt pedig az ő meleg érdeklődése is igen nagy mértékben hozzájárult ahhoz, hogy a rendelkezésemre álló, aránylag rövid idő alatt is teljes egészükben iparkodtam érvényesíteni az egységes magyar gyorsírás életbeléptetése óta ennek a rendszernek középiskolai tanítása közben szerzett bő tapasztalataim tanulságait.

Öszinte köszönettel és hálával tartozom továbbá *Schütz Antal dr.* piarista egyetemi tanár ő méltóságának, aki *didaktikai* és *módszertani* szempontból volt szíves átnézni tankönyvem tervezetét és az egyes leckék beosztását. Az ő bátorító jóváhagyásának köszönhető, hogy eredeti elgondolásomhoz híven *Fogalmazási gyorsírásom* tankönyv jellegének kidomborítására mindvégig következetesen ügyeltem.

Legyen szabad külön is hálás köszönetemet tolmácsolnom *Bálint Antalnak*, az Irodai Gyorsírókat és Gépírókat Vizsgáló Országos Bizottság elnökének, aki a kultuszminiszteri rendeletben az írásegység biztosítása céljából előírt előzetes bírálat munkáját végezte. *Bálint Antal* ezt az igazán fárasztó munkát nemcsak lelkiismeretes alaposítással, hanem olyan lekötelező előzékenységgel és gyorsasággal végezte, hogy munkám e miatt sem szenvedett egy pillanatnyi fennakadást sem.

A tankönyv ízléses és gondos kiállítása a *Szent István-Társulat* áldozatkészségét dicséri. A szemléltető jelszarmaztatásoknak, általában az egész grafikai résznek gondos kivitele elsősorban *Kádár Lajos*, a szép sztenografálás pedig *Winkelman László* érdeme. Odaadó munkájukért ez alkalommal is hálás köszönetet mondok.

Ezek után könyvem mt. tanártársaim és a magyar gyorsíró ifjúság megértő szeretetébe ajánlom.

Budapesten, 1932. Szent István király ünnepén.

Kiss József.

Az egységes magyar gyorsírás vázlatos története.

Az egységes gyorsírás megvalósítására irányuló mozgalmak végső célja az, hogy az egy nyelven beszélő gyorsírók valamennyien csak egy gyorsírási rendszert használjanak. A hasonló célú magyar gyorsírási törekvések még a múlt századba nyúlnak vissza. Ezek a mozgalmak azonban csak elméleti szempontból bírtak jelentőséggel, mert Magyarországon a világháborút megelőző évekig, ha elméletben nem is, de a gyakorlatban megvolt a gyorsírási egység. A három engedélyezett rendszer, a *Gabelsberger-Markovits*, a *Stolze-Fenyvessy* és *Nagy Sándor-rendszer* közül ugyanis a tanulóknak átlag 95—98%-a a *Gabelsberger-Markovits-rendszert* tanulta. A tömegtanítás céljaira azonban ennek a rendszernek az alapfoka, a levelező írás sok kivételes írásmódja miatt a kiváló magasfokú gyakorlati eredmények ellenére sem volt alkalmas. A másik két rendszer pedig aránylag gyenge átlageredményei miatt nem jöhetett komolyan számításba.

Rövidesen nyilvánvalóvá lett tehát, hogy a tömegtanítás céljaira egy olyan gyorsírási rendszerre volna szükség, amelynek az *alapfoka könnyen megtanulható, s egyúttal a jó átlageredmények mellett a legmagasabb gyorsírói teljesítmények elérését is lehetővé teszi.* Ennek a célnak az elérését célozta *Radnai Béla* a magyar gyorsírási rendszerek összeegyeztetésére irányuló kísérletként 1912-ben megjelent *egyszerű gyorsírása*. *Radnai Béla Fabro Henrik dr.* korszakalkotó eredeti rövidítési rendszerének és *Bálint Antal* értékes és sok tekintetben úttörő elméleti munkásságának tanulságai alapján nagy hozzáértéssel és szerencsés kézzel válogatta össze a legelőnyösebb jelölési módokat. Rendszerével hamarosan feltűnést keltő sikereket ért el, tulajdonképeni célját azonban nem érthette el, sőt 1916-ban még rendszerének iskolai tanítása is megszűnt. A rendszer kiválóbb képviselői azonban a gyorsíróversenyek legmagasabb fokain ennek ellenére is újabb fényes sikereket értek el.

A gyorsírási egység megteremtése hivatalosan az *Országos Gyorsíró-Tanács* feladata lett volna, s erre az egységre annál is inkább szükség lett volna, mert a gyorsírási egység időközben a gyakorlatban is megszűnt. *Dengl János dr.* ugyanis a magasfokú eredmények feláldozásával lényeges könnyítéseket eszközölt a *Gabelsberger-Markovits-rendszer* alapfokán s ezzel a reformjával két pártra szakította a *Gabelsberger-Markovits-rendszer* addig egységes taborát. Ha az *Országos Gyorsíró-Tanács* tett is kísérleteket a gyorsírási egység meg-

teremtésére, ezek a munkálatok olyan vontatottan haladtak, hogy az egység megteremtése terén vajmi kevés reménnyel kecsegtettek. Hiába ért el közben a *Radnai-rendszer* legkiválóbb képviselője, *Nemes Zoltán* a gyorsíróbajnoki versenyeken évről-évre megismétlődő sikereket, s hiába fejlesztette tovább állandóan *Radnai Béla dr.* a maga rendszeralkotói genialitásával rendszerét, hosszas küzdelmek árán sem tudott elérni többet, mint azt, hogy rendszerének iskolai tanítását 1924-ben újra engedélyezték. Hiába sürgette az egység megvalósulását a magyar gyorsíró társadalomnak a *Huszár Károly* volt miniszterelnök vezetése alatt álló s 1925-ben a *Magyar Gyorsírók Országos Szövetségébe* tömörült zöme is.

Az egységesítési mozgalmak terén csak akkor állott be gyökeres változás, amikor az *Országos Gyorsíró-Tanács* megbízatásának lejártakor a minisztertanács 1926. július 14-én *Traeger Ernő dr.* miniszterelnökségi miniszteri tanácsos személyében kormánybiztost állított a magyar gyorsírási ügyek élére. *Traeger Ernő dr.* pártatlan szaktudása nemcsak meglátta, hanem kellőképen értékelte is az egymással torzsalkodó rendszerek közül a legjobbat, a *Radnai-rendszert*, s az ő nagy megértéssel és előzékenységgel párosult határozottsága és fáradhatatlan munkakedve néhány hónapon belül megteremtette azt, amit az *Országos Gyorsíró-Tanács* hosszú esztendőik alatt sem tudott megvalósítani. A gyorsírási ügyek m. kir. kormánybiztosa csekély változtatásokkal a *Radnai-rendszert* ajánlotta egységes gyorsírásul és a különböző gyorsírási rendszerek képviselőivel folytatott tárgyalások alapján már 1926. december 24-én előterjeszthette az egységes magyar gyorsírás alapokmánytervezetét. Ennek az alapján léptette életbe 1927. január 4-én kiadott 97.404/1926. V. számú rendeletével *Klebelsberg Kuno gróf*, vallás- és közoktatásügyi miniszter az egységes magyar gyorsírást.

1927 óta az egységes magyar gyorsírás a magyar gyorsírástörténetben páratlanul álló tanítási sikereivel nemcsak idehaza váltotta valóra a hozzáfűzött vérmes reményeket, hanem a külföldi szakemberek osztatlan elismerését is kivívta, s ezzel közvetve a magyar kultúrának is nagy elismerést és dicsőséget szerzett.

Az egységes magyar gyorsírásnak legújabb és egészen új korszakot jelentő fejezete *Karafiáth Jenő dr.*, vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltóságának nevéhez fűződik. Az 1932/33. tanévtől kezdve ugyanis *Karafiáth Jenő dr.* ő nagyméltósága 31.591/1932. számú rendeletével «a haladó kor kívánalmainak» eleget téve még a művelt nyugati országokat is megelőzve a fiú- és leányközépiszkolák és a leánykollégiumok IV. és V. osztályában kötelező rendes tárggyá tette az egységes magyar gyorsírást.

Általános tudnivalók.

Az egységes magyar gyorsírásnak három fokát különböztetjük meg.

I. Az alapfokot **fogalmazási gyorsírásnak** nevezzük. Ez a fok 80 állandó rövidítést és 20 képző-, illetve ragrövidítést tartalmaz és általában a teljes, betűszerinti gyorsírást mutatja be. *A fogalmazási gyorsírást akkor kell használnunk, amikor fontos, hogy sztenogramunkat (gyorsírással írt szövegünket) mások is bármikor minden nehézség nélkül el tudják olvasni.*

II. A középfokot **irodai gyorsírásnak** nevezzük. Ez a fok újabb állandó rövidítéseket és rövidítési lehetőségeket tartalmaz. *Ezt a fokot mindazoknak el kell sajátítaniuk, akik előadások után akarnak jegyzeteket készíteni, vagy akiknek magánirodáiban vagy hivatalokban diktálás után kell írniuk.*

III. A felsőfok a **beszédírás**. Ez a rövidítések rendszerét tökéletesen kiépíti és *ennek a foknak a segítségével* — megfelelő gyakorlat és kezűgyesség mellett — *a leggyorsabb beszédeket is le lehet írni.*

* * *

Hogy az egységes magyar gyorsírás egyes fokaival elérhető célokat valóban el is érjük, tanulás közben állandóan tartsuk szem előtt a következő szempontokat:

1. *Eleinte a gyorsírási jeleknek nem minél gyorsabb, hanem minél szebb és minél szabatosabb leírására kell törekednünk.*
2. A folyóírásban egy-egy szó leírását a pontok és vesszők felrakása, áthúzás vagy más okok következtében olykor többször is meg szoktuk szakítani. Ezzel szemben *a gyorsírásban minden szót folyamatosan, a ceruza felemelése nélkül kell leírunk.*
3. *Gyorsírás közben ügyeljünk arra, hogy mindent a természetes dőlési irányban írjunk, föltéve, hogy a tankönyv ellenkező dőlési irányra nem hívja fel a figyelmünket.*
4. A fogalmazási gyorsírás tanulása közben *puha (2B—3B), nem tompa, de nem is túlságosan hegyes ceruzát használjunk. Általában*

mindent könnyedén és vékonyan írjunk. Vastagítani csak akkor kell, ha a szóban mély magánhangzó van. Amikor vastagítani kell, nagyon jól figyeljük meg a könyv példáit, mert egyes jeleket egész terjedelmükben, más jeleket pedig csak részben kell megvastagítani.

5. A gyorsírásban a sorok végén nem szabad elválasztani a szavakat.

6. Ha valamit véletlenül rosszul írtunk, akkor a hibás szót tegyük zárójelbe, vagy pedig egyszerűen húzzuk át és írjuk újra jól. Radirgumit ne használjunk, mert az igazi gyorsíró radirozásra nem vesztegethet időt.

7. Mindent, amit gyorsírással írtunk, azt olvassuk is el. Azonban ne csak közvetlenül a leírás után, hanem napok, sőt hetek múlva is. A sztenogramok szabatoságának ellenőrzésére ez az egyik legjobb mód.

8. Gyakoroljunk minél többet! Ne elégedjünk meg a gyorsírási órákkal és a feladatok leírásával, hanem ezenkívül mindennap legalább 10—15 percet fordítsunk a gyorsírás gyakorlására. Általában minden jelölésmódot és rövidítést addig kell gyakorolnunk, amíg nemcsak szépen és szabatosan, hanem minden külön gondolkodás vagy találgatás nélkül, könnyedén és gyorsan is le tudjuk írni.

* * *

Az egységes magyar gyorsírás tanulása előtt jegyezzük meg a tankönyv és a gyorsírófüzetek sorbeosztását:

felső segédvonal	_____	felső segédvonal,
középvonal	_____	középvonal,
alapvonal	_____	alapvonal,
alsó segédvonal	_____	alsó segédvonal.

A felső és alsó segédvonal között lévő teljes sorköz három egymással teljesen egyenlő kisebb sorköze oszlik.

Minden teljes sorköz alsó segédvonala egybeesik a következő teljes sorköz felső segédvonalával.

A füzetekben az alapvonalat és középvonalat rendszerint más szín vagy vastagabb nyomás jelzi.

Ha a tankönyvben vagy a füzetekben csak két vonal van, akkor ezek közül a felső a középvonal, az alsó pedig az alapvonal.

középvonal	_____	középvonal,
alapvonal	_____	alapvonal.

Ha csak egy vonal van föltüntetve, akkor ez mindig az alapvonal.

I. lecke.

A *t*, *m*, *g*, *b*, *l* és *n* betű. Az *e*-a és *é*-á hangzó jelölése a szó belsejében.

1. §. A közönséges írásban minden betűt négyféleképen is írhatunk. (Például:

T, *t*, *T*, *t*; *M*, *m*, *M*, *m*; stb.)

Ezzel szemben a gyorsírásban nem teszünk különbséget az írott és nyomtatott, továbbá a kis és nagy kezdőbetűk között, hanem minden egyes betűt általában csak egy gyorsírási jellel jelölünk. A mássalhangzók gyorsírási jelei az illető mássalhangzók latin vagy gót alakjának csupán egyes részletei. Ezért a gyorsírásban az egyes betűket kevesebb vonással, kevesebb kézmozdulattal tudjuk leírni. Például:

t(*t*)=|||, *m*(*m*)=zzz, *g*(*g*)=777,
b(*b*)=lll, *l*(*l*)=uuu, *n*(*n*)=zzz

Megjegyzendő:

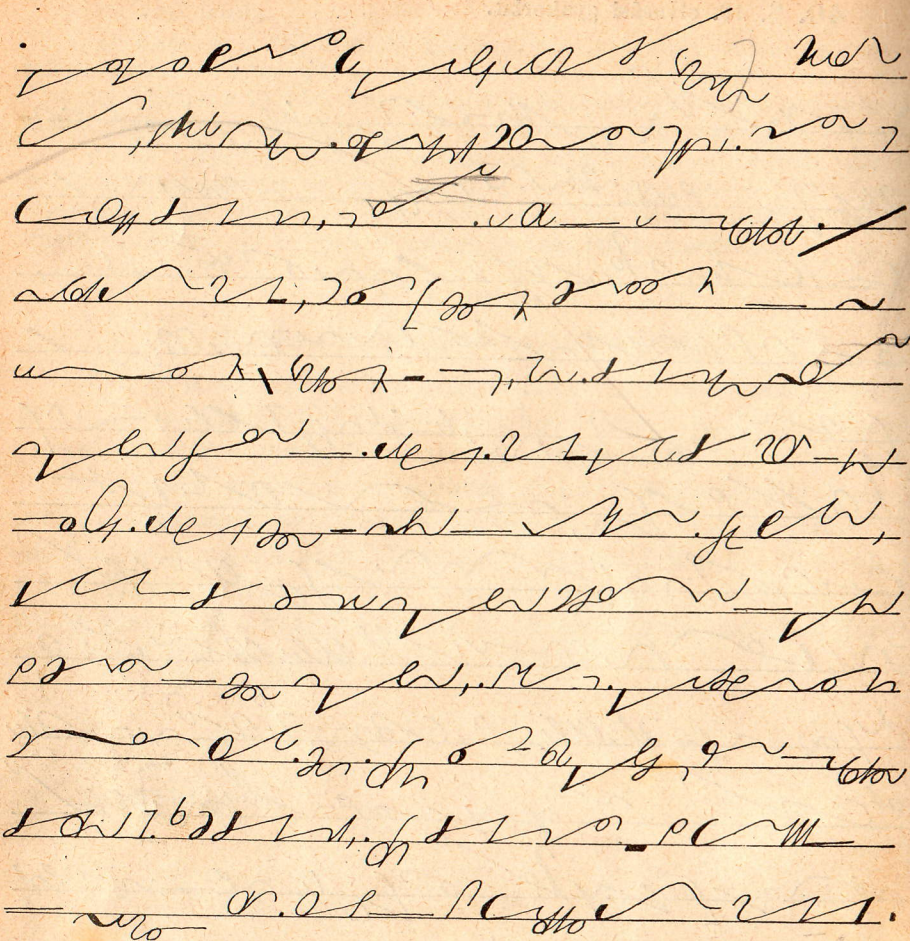
1. A *t* betű jelét mindig fölülről lefelé írjuk.

2. A föntebbi jelekből láthatjuk, hogy egyes mássalhangzójelek az alapvonal és a középvonal között egészen betöltik, más jelek viszont ennek a sorköznek csak az alsó felét töltik ki. Az előző jelek *egysornyi*, az utóbbiak pedig *félsornyi* nagyságú jelek. A gyorsírásban tehát a fönt bemutatott betűjelek közül a *t*, *m*, *g* és *b* jele egysornyi, az *l* és *n* jele pedig félsornyi nagyságú jel.

3. Az *n* betű gyorsírási jele egy hullámhegyből és egy hullámvölgyből álló vonal. A hullámhegy lefelé jövő vonalának dőlési iránya a természetes dőlési iránnyal ellentétes. Helytelen tehát a következő jelölési mód: ~

2. §. Az *e*-a és *é*-á hangzót a szó belsejében, vagyis amikor a szó mássalhangzóval kezdődik és mássalhangzóval végződik, *jelképes módon* jelöljük. Figyeljük meg ezt a jelképes jelölési módot a következő példákban:

Előbb azonban jól jegyezzük meg azt, hogy a kampóval kezdődő (pl. *m*, *g*, *n*), vagy kampóban végződő (pl. *m*, *b*, *l*, *n*) jeleknél a többi jelekkel való összeírás közben is megmarad a kampó. Az egyenesen kezdődő (pl. *t*, *b*, *l*), vagy egyenesen végződő (pl. *t*, *g*) jeleknél azonban az egyenes vonal a kötővonallal élesen szembetűnő szöveget alkot.

16. iskolai gyakorlat.

Egészséges, egészségtelen, egészségtelenül, félelem, félbe, féltékeny, félig, célt, céltalan, céltalanul, célunk, célját, célba, célhoz, félénk. — Egész világ nem a mi birtokunk. Tarts ki a célig.

16. házi feladat.

a) Írjuk le a 16. olvasási gyakorlatból közönséges írással és gyorsírással azokat a szavakat, amelyekben lefelé való nagyítás fordul elő.

b) Írjuk le a 16. olvasási gyakorlatból közönséges írással és gyorsírással az I—XV. leckében tanult állandó rövidítéseket és azoknak továbbképzéseit.

c) Foglaljuk rövid mondatokba a 16. iskolai gyakorlat szavait és írjuk le ezeket a mondatokat közönséges írással és gyorsírással.

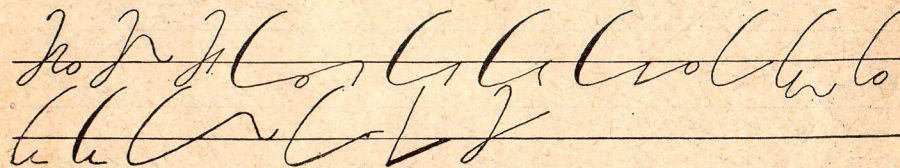
XVII. lecke.

A háromsoros nagyítás.

41. §. Az egysoros mássalhangzójelek három sorköznnyire nagyított alakja mind a felfelé, mind pedig a lefelé nagyított kétsoros mássalhangzójelektől jól megkülönböztethető. Az egységes magyar gyorsírásban ezzel a jól megkülönböztethető *jelképes jelölési móddal* a háromsorosra nagyított mássalhangzók előtt álló *i* hangzót fejezzük ki. Ez a jelképes jelölési mód elsősorban rövidítésekben szerepel, de nyolc mássalhangzó előtt a szókezdő *i* hangzót is jelölhetjük vele. (L. alább.) A fogalmazási gyorsírás állandó rövidítései közül a következőkben használjuk a háromsoros nagyítást:

I (igy) = figyel, *f* (iv) = hív, *I* (ivá) = kíván, *I* (ivü) = kívül,
f (id) = mind, *I* (it) = mint, *f* (ics) = nincs, *f* (iv) = szív.

Továbbképzések.

Megjegyzendő:

1. Ha a háromsoros nagyítással kifejezett *i* hangzó után a szóban mélyhang következik, akkor a mélyhangúságra magának a háromsorosra nagyított jelnek a megvastagításával hívjuk fel a figyelmet. (V. ö.: *kíván*.)

2. Ha a vékonyan írt háromsoros jel után a szókép folytatásában következik vastagítás, akkor ez olyan összetételre utal, amelynek csak a második tagja mélyhangú. (V. ö.: *minthogy*.)

3. A *hív* és *szív* rövidítése megegyezik. Minthogy elvétve előfordulhatna, hogy továbbképzett alakjaikat összecserélhetnénk (pl. *hívatlan*, *szívtelen*), ezért megkülönböztetésül a *hív* mélyhangú továbbképzéseit megvastagítjuk.

4. Ha a háromsorosra nagyított jelek után még folytatódik a szókép, akkor ennek a helyére, a viszonylagos sorra és az esetleges süllyesztésre vonatkozólag ugyanazokat a szabályokat kell szem előtt tartanunk, mint a kétsoros lefelé való nagyításnál. (L. XVI. lecke 39. §. 1. és 2. pont.)

5. A hangzóvonallal végződő rövidítésekhez a hangzóvonallal kezdődő ragokat és képzőket *néma jellel* kell hozzáírunk. (V. ö.: *kívüle*.)

6. Az *ár*, *ér* szótagjelet szintén lehet háromsorosra nagyítani és akkor *iár*-nak, illetőleg *iér*-nek olvassuk. Ez a jelölési mód a magasabb fokokon rövidítések alkotására szolgál.

egy régen letűntét és egy ma is élőét. Aki meg tudja becsülni a letűnt klasszikus világot, az a régi római birodalom bölcsőjénél, a Forum Romanum monumentális maradványai között feledhetetlen benyomásokat gyűjthet. Itt még a kövek is a letűnt nagyságról beszélnek. A kőbe vésett feliratok és diadalkapuk a római légiók számtalan győzelmét idézik eszünkbe. A legmakacsabb és legvittezebb ellenfelek sem tudták megtörni e harcias nép erejét. Hannibal lángesze, Pyrrhus vakmerősége, Jugurtha ravaszsága, a gallok, cimberék és teutonok nyersereje sorra térdre kényszerült a diadalmas római légiók sasai előtt. Julius Caesar memoárjai és a híres római történetírók évkönyvei és történeti monografiái sok oldalról mutatják be ezt a kiváló népet. Sokat írnak továbbá az új tartományok meghódításáról és megvédéséről. A rómaiaknak hazánk földjén két tartománya is volt: Pannonia és Dácia. Pannonia székhelye Aquincum a kies budai hegyek lábánál, a Duna mellett feküdt. Aquincum kiásott maradványai még ma is láthatók.

35. §. Példák. Krisztus, Krózus, kréta, krízis, kritika, krumpli, kerék, karám, takaró, gyakorol, próféta, próza, szoprán, töpörtyű, peres, paradicsom, napról-napra, trón, tréfál, Trianon, bátor, ostor, ostrom, ostrom, fez, fazék, gazda, ragozás, rögzít, dolgozik, elágazás, pezeta, pazarló, képzelet, tartozik, tartozás, kibontakozik, étkezés, érzés, érzület, érzelem, érzéstelenít, érzék, érző. Ellenben: sikerrel, bokor, bokréta.

14. olvasási gyakorlat. A mult század vége felé Dél-Afrikában vállalkozó szellemű férfiak megalapították a gyémántbányatársaságot és az aranybányavállalatot. E miatt hamarosan összeütközésbe kerültek a két búr köztársasággal. Egy angol csapat már 1895-ben betört a búrok területére, azonban a vakmerő angolok csúfos vereséget szenvedtek. Ez az eset nagyban növelte a búrok önértékét, sőt Vilmos német császárnak Krüger búr elnökhöz intézett sürgönye is csak fokozta a búrok bátorságát. Ezért a búrok bátran visszautasították az angolok követeléseit, sőt ultimátumban követelték, hogy a Fokföldön partra szállt angol csapatok hagyják el Afrika területét. Anglia elutasító válaszára a búrok megüzenték a háborút s megkezdődött a hős búrok tragikus küzdelme a gazdag Angliával. Eleinte a képzett búrok többször fényes győzelmet arattak a túlerőben lévő, pazarul felszerelt, de gyakorlatlan angol önkéntesekkel szemben. A szegénytelen vereségek érzékenyen érintették az angolok presztizsét és erre olyan tömegeket dobtak harcba, hogy a búrok ellenállása nemcsakára felőrlődött a sokszoros túlerő ellen vívott ütközetekben. Az angol túlerő fölénye kezdett kibontakozni és a búrokat utólérte a végzet. Krüger elnök hiába kért segítséget, senki sem akart tudni a férfias búrokkal szemben fennálló becsületbeli tartozásról. Közben az aránytalan angol túlerő teljesen letépette a búrokat. Am 1901 elején meghalt Viktória angol királynő és VII. Edward került az angol trónra. Erre az angol külpolitikában változás állott be. A vezető körök békülékenyebbek lettek és 1902 tavaszán Pretóriában létrejött a béke a búrokkal. Az angolok meglehetősen emberséges békefeltételeket szabtak. Ezért a búrok annyira megbékéltek az angol uralommal, hogy néhány évvel később jelentékeny számú önkéntessel vettek részt a világháborúban Anglia oldalán.

37. §. Példák. Feszeget, fesztelen, szükségyszerű, paszta, pesztonka, Taszár puszta, Tasziló, verekszik, fekszik, Keszthely, kaszál, luxus, exakt, extra, expressz, szavaz, szervez, szerves, szavazás, szaval, máskor, ötkor, hétkor, egykor, veszekedik, rendetlenkedés, kételkedő, örködik, uralkodott.

15. olvasási gyakorlat. Hedin Sven svéd földrajztudós még alig volt húsz éves, mikor Perzsiát és Mezopotámiát először beutazta. Ekkor még nagyon szegény és ismeretlen ember volt, de alighogy megjelent az útleírásait, azonnal nagy hírnévre tesz szert. Amiben reménykedett, azt nem sokára elérte. Megnyerte Oszkár svéd király támogatását, és ettől kezdve több expedíciót szervezhetett Közép-Ázsia sok ismeretlen területének felkutatására. Utazás közben gyakran gyötörte őket az éhség, mert nemcsak a luxuscikkek hiányoztak felszerelésükből, hanem az is megesett velük, hogy ebédkor vagy vacsorakor a sebtiben elejtett vadnak vagy szárnyasnak a lehető legegyszerűbb módon elkészített húásával kellett csillapítaniok éhségüket. Máskor még ez a változatosság sem enyhítette étkezéseik egyhangúságát. Éjente az örködés is nagy gondot adott nekik, főleg ha visszataszító törzsek területén haladtak át. A közlekedés az olykor csaknem az égig emelkedő hegyek között szintén nagy nehézségekbe ütközött. Mégis munkatársai segítségével Közép-Ázsia meteorológiájára, régiségtanára, helyrajzára és őslénytani viszonyaira vonatkozólag annyi érdekes és fontos adatot gyűjtött össze, hogy lexikonokat lehetne megtölteni velük. Hedin Sven a világháború kitörésekor a középponti hatalmak, elsősorban Németország érdekében emelte fel szavát. Bejárta a német hadsereg nyugati és keleti frontját és Mezopotámia s Palesztina harctereit. Útjáról több könyvet is írt. Ha ráérsz, olvasd el Hedin Sven híresebb könyveit, mert olykor még a legérdekesebb regényekkel is vetekszenek és sokat lehet tanulni írásaiból.

39. §. Továbbképzések. Céloom, célod, célja, céloz, féle, félek, félet, félsz, félt, egészen, egészlet, egészben véve, kiegészít.

16. olvasási gyakorlat. Már a régi rómaiak rámutattak arra, hogy egészséges testben egészséges lélek. Ha teljes egészében nem is lehet elfogadnunk ezt az elvet, és el kell ismernünk, hogy vannak kivételek is, mégis kétségtelen, hogy nagyon sok igazság van benne. Ezért egyik igen fontos kötelességünk önmagunkkal szemben, hogy féltő gonddal ügyeljünk egészségünkre. Azonban ez nem jelentheti azt, hogy valaki annyira fél meg a szellőtől is, hogy félnék, kényeskedő szobamollyá válik. Sőt arra kell törekednünk, hogy céltudatosan edzzük magunkat. Tartózkodjunk minél többet a szabad levegőn, sőt, ha olyanféle munkánk van, amit a szabadban is elvégezhetünk, azt lehetőleg ne négy fal között végezzük el. Az okos sportolás is erősíti testünket. Aki azonban céltalanul kapkod, s a különféle sportágak közül sokfélebe belekap és rekordokat hajhász, az a sportokkal nem éri el igazi célját, mert a mértéktelenség ezen a téren is veszedelmes és aláássa az egészséget. Egészen helyesen akkor járunk el, ha reggel jókor felkelünk, naponkint megfelelő tornagyakorlatokat végzünk, s időnköz képest kellő mértékkel csak a legegészségesebb sportágakat izzuk. Ezek az úszás, az evezés és a turistáskodás. Szép és férfias a céllövészlet és a vívás, de ezek csak akkor egészségesek, ha nem füstös, poros vagy fülledt levegőjű termekben foglalkozunk velük. Fiatalabb korban a sportokat hasznosan egészítik ki az okosan megválasztott játékok. Ezek közül a legszebb és legélvezetesebb az úgynevezett longa méta. Ehhez sokféle ügyességre, gyorsaságra és nagy leleményességre, rátermettségre van szükség. Ebben a játékban nagyszerűen kell tudni célozni és a labdát a métaütővel jó messzire elűtni, másrészt a labdát ügyesen elkapni és rögtön a célba dobni. Továbbá jó érzékkel kell tudni helyezkedni és futni is gyorsan és ügyesen kell tudni. Akikből ezek a tulajdonságok hiányzanak, szóval az

TARTALOM.

	Lajc
Előszó	3
Az egységes magyar gyorsírás vázlatos története	5
Általános tudnivalók	7
I. lecke. A <i>t, m, g, b, l</i> és <i>n</i> betű. Az <i>e-a</i> és <i>é-á</i> hangzó jelölése a szó belsejében	9
II. lecke. Az <i>sz, z, s</i> és <i>r</i> betű. Az <i>e-a</i> hangzó jelölése a szó elején és a szó végén. A vegyeshangú szavak jelölése. Az írásjelek	11
III. lecke. A <i>d, p, j</i> és <i>k</i> betű. Az <i>é-á</i> hangzó jelölése a szó elején és a szó végén	14
IV. lecke. A mássalhangzótorlódás jelölése mélyítéssel és közelírással. Az <i>nk, ng</i> és <i>-unk, -ünk</i> jelölése. Az <i>o-ö</i> hangzó jelölése a ragvégződésekből	16
V. lecke. Az <i>i</i> hangzó jelölése	19
VI. lecke. A <i>v, h, gy</i> és <i>ny</i> betű. Az <i>-ány, -ény</i> szótagjel. Viszonylagos sor a hurokkal végződő mássalhangzójelek és az <i>s</i> jele után	21
VII. lecke. Képző- és ragrövidítések. A <i>-nak, -nek</i> külön jele	23
VIII. lecke. Az <i>ö-o</i> betűrendi jele. Az <i>ö-o</i> jelölése szóközben és a szó végén	26
IX. lecke. A szókezdő <i>ö-o</i> jelölése. A szókép elején hangzóvonallal kiírt <i>o-ö: ao-eö...</i>	29
X. lecke. Az <i>f, c, cs, zs</i> és <i>ty</i> betű	33
XI. lecke. Az <i>ü-u</i> betűrendi jele. Az <i>ü-u</i> jelölése szóközben és a szó végén	36
XII. lecke. A szókezdő <i>u-ü</i> hangzó jelölése. A szókép elején hangzóvonallal kiírt <i>u-ü: a -eü</i>	38
XIII. lecke. A magánhangzótorlódás jelölési módjai. Az <i>ai-ei</i> külön jele. A néma jel	42
XIV. lecke. Az <i>r</i> és <i>z</i> betűs betűösszeolvasztások	46
XV. lecke. Az <i>sz</i> betűs betűösszeolvasztások. A <i>-kor</i> és <i>-kod, -ked, -kőd</i> külön jele	49
XVI. lecke. A mássalhangzójelek nagyítása lefelé	52
XVII. lecke. A háromsoros nagyítás	55
XVIII. lecke. Kettős magánhangzós rövidítések	58

FÜGGELÉK.

I. Az összefoglaló ismétlések szempontjai	61	IV. A sebesség fokozása	63
II. A tanév végére előírt gyakorlati tudás	62	V. Állandó rövidítések a fogalmazási gyorsírásban	64
III. A gyakorlás helyes módjai	62	VI. Rag- és képzőrövidítések a fogalmazási gyorsírásban	65

GYORSÍRÁSI OLVASMÁNYOK ÁTTÉTEL NÉLKÜL.

I. Körösi Csoma Sándor sírjánál	66	VI. Hogyan nőtt meg a Homóbon létrája?	72
II. Az apostol utolsó útja	68	A példák és olvasási gyakorlatok áttétele	76
III. Pázmány ajándékot ad	69		
IV. A négy oltári gyertya	70		
V. A leleményes állatbarát	71		

Rátkai Jenő
Rátkai Jenő
IV. g. t.

Péc. Rátk. n. 41. E 8
Este van este van
kiki nyugolamban.
kebeten / eplongat
ar egy / a lombja

W

W

W

1 p 1

